



การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนไทย* Political Attentiveness of the Youths

พระธงชัย วชิรญาณโน

PhraThongchai Wachirayano

วัดสวรคณิเวส จังหวัดแพร่

Wat sawan niwet Phrae Province

E-mail: rapin.soc@gmail.com

๙๐-----๙๑

บทคัดย่อ

การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับประชาชนจะเป็นผู้กำหนด เพราะหากประชาชนไม่มีคุณภาพประชาธิปไตยก็ย่อมจะไม่มีคุณภาพตามไปด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนต้องมีความสำนึกทางการเมืองหรือ ความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อน เพราะการตื่นตัวทางการเมืองไม่ได้เป็นเพียง “วิธีการ” เพื่อการพัฒนาทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็น “เป้าหมาย” ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมือง เพราะหากเกิดความตื่นตัวหรือกระตือรือร้นเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง

การปลูกเร้าให้ตื่นตัวทางการเมือง จึงเป็นเรื่องของการปลูกจิตสำนึกผู้คนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมือง เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติอันให้รู้จักมองสภาพความเป็นจริงทางสังคม และเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองหรือก็คือ เปลี่ยนความเข้าใจตัวเองให้กลายเป็นผู้กระทำการทางการเมือง ความตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วนร่วม

*Received September 8, 2020; Revised September 20, 2020; Accepted October 10, 2020



ทางการเมืองของประชาชน อันจะนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กระบวนการกล่อมเกล้า; การเมือง; พลเมือง

Abstract

How will the democratic development of the country be Depending on the people will be determined. Because if the people do not have democratic qualities, then there will be no quality as well. Political participation in democracy Will occur only when People must have awareness. Political or Political awareness first Because political alertness is not just "Methods" for political development only, but also "goals", Of great importance in political development Because if there is alertness or active movement in democratic politics continuously in the right direction then, Would be able to participate in monitoring and inspecting the work of the government to be transparent and truly benefit the people.

Awakening politics It is a matter of raising people's awareness to turn their attention to the problems of the country, to change the viewpoint of the society to see reality and change your identity or is Change one's self-understanding into political actors Alertness in political participation of the people. Which will lead to ways to promote and develop democratic political culture for more efficiency.

Keywords: Refining process; politics; citizen

บทนำ

ประชาธิปไตยจะพัฒนาไปในทิศทางก้าวหน้าและยั่งยืนมากน้อยเพียงใด เงื่อนไขสำคัญขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนในประเทศนั้นๆ ที่จะเข้าใจในสาระสำคัญ และตระหนักถึงคุณค่าของประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดจากการมีสำนึกทางการเมือง และการตื่นตัวทางการเมืองเป็นลำดับแรกก่อน เนื่องจาก



การตื่นตัวทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็น วิธีการในการพัฒนาทางการเมืองเท่านั้น หากแต่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองให้ไปในทิศทางที่เหมาะสม และสอดคล้องกับประชาธิปไตยสมัยใหม่ (วัฒนา เสงี่ยมพอ, 2555) ทั้งนี้หาก ประชาชนในสังคมมีสำนึกและมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ย่อม ส่งผลให้ประชาธิปไตยมีคุณภาพอย่างที่เราคาดหวังได้ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้แสดง ทางการเมืองมากกว่าจะเป็นผู้ชมทางการเมือง ดังนั้น การตื่นตัวทางการเมือง จึงต้อง มีลักษณะที่ต่อเนื่องและมีความเป็นเหตุเป็นผลอันเกิดจากมโนสำนึกของประชาชนที่ เข้าใจสภาพการเมืองอย่างถูกต้อง แต่ไม่ใช่เป็นการตื่นตัวที่เกิดจากการปลุกเร้าเพื่อให้ เกิดอารมณ์ร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ

การตื่นตัวทางการเมืองที่ผ่านมาบ่อยครั้งพบว่าเกิดจากการปลุกเร้าหรือปลุก ระดมให้เกิดการตื่นทางการเมืองเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับกลุ่ม การเมืองบางกลุ่ม มากกว่าจะเกิดจากการปลุกจิตสำนึกประชาชนให้หันมาตื่นตัว สนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วน ร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายรัฐบาล เนื่องจาก รัฐบาลได้รู้ถึงความต้องการของประชาชนผ่านข้อเรียกร้องและข้อเสนอที่เป็นปัญหา เกี่ยวกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้

การตื่นตัวทางการเมืองที่ดีต้องคำนึงถึงเหมาะสม กล่าวคือ ไม่เป็นการตื่นตัว ไปตามกระแสจนเกินไป จนทำให้กลายเป็นการปลุกระดมทางการเมืองและ ก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศไทย ซึ่งพบเห็นได้ในหลาย เหตุการณ์ที่ผ่านมา เพราะการตื่นตัวทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ ประชาธิปไตยเกิดความเข้มแข็งได้ หากดำเนินการอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมเป็นไป ตามกฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ แต่หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูงเกินไป จนไม่ อยู่ในกรอบกติกาและรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมด อาจจะนำไปสู่ความไร้ ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ในที่สุด (Huntington, 1971)

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน

การตื่นตัวทางการเมืองมีมากน้อยเพียงไรจะเห็นได้จากเหตุการณ์รัฐประหาร 2 ครั้งหลังสุด ในปี 2549 และ ปี 2557 ได้พิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า การ



ตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนคนไทยทุกฝ่ายมีสูง จากเหตุการณ์ดังกล่าวทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมาได้ทำให้เห็นมิติพัฒนาการเมืองเชิงบวก ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น อย่างน้อยได้เข้ามาตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ต่างกับในอดีตที่ผ่านมาประชาชนมีความรู้สึกว่าการบริหารราชการแผ่นดินเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว (ลิขิต ธีรเวคิน, 2558) เนื่องจากประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและต้องการเข้ามาตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ส่งผลให้รัฐบาลที่จะมาบริหารประเทศต่อจากนี้ไป ก่อนจะดำเนินการอะไรจึงต้องพิจารณาใคร่ครวญเป็นอย่างดีเสียก่อน (เกษียร เตชะพีระ, 2558) การตื่นตัวทางการเมืองดังที่กล่าวมานั้นจะเห็นนัยสำคัญที่น่าสนใจ คือ “ความเหมาะสมและความพอดี” การตื่นตัวทางการเมืองหากมีน้อยเกินไปหรือไม่มีเลยก็จะกลายเป็นความเฉื่อยชาทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ ในทางกลับกันการตื่นตัวทางการเมืองหากมีมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตกฎกติกาของสังคมก็จะกลายเป็นความวุ่นวายของบ้านเมือง

เมื่อพิจารณาบริบททางการเมืองที่มุ่งแสวงหาสภาพข้อเท็จจริงในเรื่องของการตื่นตัวทางการเมือง ชี้ให้เห็นว่า การตื่นตัวทางการเมืองเป็นเรื่องที่ดี กรณีที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกของประชาชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกขั้นตอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การสนทนาปัญหาบ้านเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียง การออกไปประท้วงรัฐบาล และการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประเด็นความตื่นตัวทางการเมืองเหล่านี้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นให้ประชาชนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ หรือเสมือนหนึ่งว่าเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองที่ทุกฝ่ายมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยร่วมกันอย่างแท้จริง นอกจากนี้การประเมินว่าประเทศใดมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดให้ดูที่ประชาชนในประเทศนั้นมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด และการแสดงออกทางการเมืองได้มากน้อยเพียงใด (ระพีพร คณะพล และคณะ, 2560) เสรีภาพในการแสดงออกดังกล่าวนี้เป็นผลโดยตรงที่จะทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่า เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง



แนวคิดเรื่องความตื่นตัวทางการเมือง

แนวคิดเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมือง” เริ่มถูกนำมาเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจากถือว่าการตื่นตัวทางการเมือง หรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่มีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ได้ (ลิจิต ชีรเวคิน, 2549) และ “ความตื่นตัวทางการเมือง” ต้องขึ้นกับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. วุฒิกวาททางการเมืองของผู้สมัครและผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งต้องมีความรู้ มีข้อมูลข่าวสาร และต้องมีจิตสำนึกที่จะรักษาไว้ซึ่งการปกครองแบบประชาธิปไตย

2. วัฒนธรรมทางการเมืองต้องเน้นสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรมและน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของการเลือกตั้ง

3. การจัดหลักสูตรวิชาที่เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นในการสร้างจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ จริยธรรมทางการเมือง มารยาททางการเมือง กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยนำตัวอย่างการเมืองที่ดีจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งส่วนดีที่เกิดขึ้นในประเทศ เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไปอบรมเรื่องความรู้ ค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Self)

ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองได้ โดยคำว่าอาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของปัจเจกบุคคล มีดังนี้ 1) บุคคลที่มีสิทธิเสรีภาพ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์มีสิทธิที่จะดำรงตนภายใต้กรอบกฎหมายของบ้านเมือง ใครจะมาแสดงอำนาจบาตรใหญ่กับตนได้ 2) บุคคลที่มีความเสมอภาคในทางการเมืองและความเสมอภาคต่อหน้า กฎหมายกับผู้ร่วมชาติ การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุ



ความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ตนจะไม่ยอมให้เกิดขึ้น

3) สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ถูกรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ ตนมีสิทธิ 4) สิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น มีสิทธิที่จะประท้วง คัดค้านการกระทำอันใดก็ตาม ที่มาจากหน่วยราชการหรือรัฐบาลที่มีต่อสิทธิขั้นมูลฐานของตนในฐานะที่เป็นประชาชน ผู้เสียภาษี 5) สิทธิทางการเมืองที่จะลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เลือกผู้ที่จะเป็นผู้แทนในรัฐสภา มีสิทธิในการที่จะกำหนดว่าต้องการ ให้ใครทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร 6) มีความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างในสังคมเป็นสมาชิกอยู่นั้น สามารถที่จะทำให้ดีขึ้น ได้ถ่าร่วมแรงร่วมใจกัน ผลักดันให้สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้นโดยผ่านกลไกของรัฐ และรัฐมีภาระหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนของตนที่เรียกร้องอย่างสมเหตุสมผล 7) ในฐานะเป็นประชาชนของประเทศจะต้องมีสิทธิที่จะมีข่าวสารข้อมูล แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อตกลงอันใดก็ตามที่ประเทศกำลังจะทำกับประเทศอื่น ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่สนธิสัญญาทางการค้า ภาษีอากร พันธมิตรในทางการเมือง พันธมิตร ในการสงคราม ข้อตกลงแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมียุทธผลบวกและผลลบ ในฐานะประชาชนจึงมี สิทธิที่จะติดตามหาข้อมูลและแสดงความคิดเห็น 8) ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนการเมือง ตนมีสิทธิที่จะได้เห็นสื่อมวลชนที่มี จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่จะเสนอข่าวที่ถูกต้อง เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน และสร้างมาตรฐานที่ถูกต้องและยุติธรรมให้กับสังคม 9) ในฐานะที่เป็นสมาชิกและประชาชนผู้ซึ่งมีความพร้อมในแง่คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ตนย่อมมีสิทธิที่จะเปลี่ยนฐานะจากประชาชนผู้มีส่วนร่วม ทางการเมืองมาเป็นการเป็นผู้ปฏิบัติการทางการเมืองโดยการลงเลือกตั้ง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภา หรือแม้แต่การทำหน้าที่ใน ฝ่ายบริหาร หรือทำหน้าที่อื่นใดที่ตนสามารถจะกระทำได้ตามครรลองของกฎหมาย 10) ในฐานะประชาชน จะต้องมีความรับผิดชอบที่จะเรียกร้อง คาดหวัง และต่อสู้ให้ตนและสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนร่วมชาติทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยมีปัจจัยสี่ มีสิทธิเสรีภาพโดยประกันโดยกฎหมายและบังคับโดยกฎหมาย และมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาการประกอบอาชีพ เพื่อยกฐานะของตนในทางสังคมและเศรษฐกิจ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม



ความตื่นตัวทางการเมืองจึงเป็นที่มาของการแสดงออกทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ แต่ไม่ได้มองว่าเป็นเพียง “วิธีการ” ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็น “เป้าหมาย” สำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย ด้วยเพราะหากทำให้ประชาชนได้มีความตื่นตัวหรือกระตือรือร้นเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างจริงจังต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมสามารถเข้ามาติดตามและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง (ถวิล ฤทธิกุล และโรเบิร์ต บี อัลบริทตัน, 2543)

ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการตื่นตัวทางการเมือง

เมื่อกล่าวถึงคำว่าความตื่นตัวทางการเมือง นับเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจากกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งไปสู่กลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่ง คนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หรือทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งของระบบการเมืองตามมา อย่างไรก็ตามภายใต้กระบวนการดังกล่าว ตัวแทนที่จะทำหน้าที่ให้การกล่อมเกลาสถาทางการเมือง ได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) ครอบครัว 2) กลุ่มเพื่อน 3) สถาบันการศึกษา และ 4) สื่อสารมวลชน เป็นต้น และองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยทำให้เกิดการปลูกเร้าให้ตื่นตัวทางการเมือง เป็นส่วนที่ช่วยทำให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น

1. ครอบครัว ควรมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยภายในครอบครัว เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สามารถได้รับการปลูกฝังจนเกิดเป็นทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมให้แก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยวิธีการให้การศึกษาและอบรมสั่งสอน ให้เด็กมีวิถีคิดและวิถีการดำเนินชีวิตที่เอื้ออำนวยในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย รู้จักเคารพกฎหมายรู้จักการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมหรือการอยู่ร่วมกับคนอื่น เป็นคนที่มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ รู้จักการพัฒนาตนเอง ยอมรับฟังเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างน้อย รู้จัก การประนีประนอม รับฟัง ความคิดเห็น มีความรัก ความเมตตา มีความยุติธรรม ฝึกให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เชื่อมั่นในความสามารถของเด็กมีความสามัคคี มีศีลธรรม และพ่อต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เป็นต้น นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นตัวการ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดทัศนคติทางการเมืองไทย



ในอนาคตของเด็กด้วย จึงถือได้ว่าครอบครัวเป็นโครงสร้างลำดับแรกที่ทำให้มนุษย์ในสังคมได้เรียนรู้ทางการเมือง (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์, 2526)

2. สถาบันการศึกษา โรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญ ที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของคนเรา ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยโรงเรียนจะนำหลักสูตรของวิชาต่างๆ ที่นำมาให้นักเรียนศึกษา ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญที่จะเป็นสิ่งที่เกื้อกูลให้เด็กได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองอบรมกล่อมเกล้าให้เด็กได้เป็นพลเมืองดีของประเทศ ทำให้ประเทศมีนักการเมืองที่มีคุณภาพ นอกจากเด็กจะได้เรียนรู้การเมืองตามหลักสูตรของโรงเรียนแล้ว ครูก็จะเป็นบุคคลที่สำคัญมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง เด็กนั้นจะเอาตัวอย่างการแสดงออกและคำสอนของครูเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง ถ้าครูมีการสอนการถ่ายทอดที่ดีให้แก่เด็ก และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่เด็ก เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพที่ดีตามแบบอย่างของครูที่ตนเองได้รับ เมื่อเขาเข้าไปสู่การเมืองเขาก็จะเข้าไปเสริมสร้างแต่สิ่งที่ดีๆ ให้แก่บ้านเมือง เมื่อเด็กพ้นจากโรงเรียนก็จะเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ต้องการแสดงความคิดเห็น ต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นแหล่งกระตุ้นให้เด็กนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยากจะทำความรู้ที่ตนเองเรียนมาเพื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการเมือง อยากจะเห็นทิศทางของการเมืองเป็นไปในแนวทางที่ตนเองได้รับการสั่งสอนเรียนรู้จากโรงเรียน จากครูและจากสถาบันอุดมศึกษา

3. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มปฏุมภูมิประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กอยู่ในวัยรุ่นและวัยที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในเรื่องนี้อยู่มาก ความแตกต่างในบทบาทระหว่างกลุ่มเพื่อนและครอบครัวคือ ขณะที่ครอบครัวช่วยสร้างการรับรู้การเลียนแบบ ความจงรักภักดีทางการเมืองให้กับเด็ก ๆ ในช่วงระยะเริ่มต้นของชีวิต กลุ่มเพื่อนจะช่วยในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นได้โดยการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นจนกระทั่งเด็กสามารถเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการเมืองได้ เด็กก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ทางการเมือง เพราะคนเราจะรับแบบอย่างจากเพื่อนเมื่อตอนเด็กๆ ถ้ามีกลุ่มเพื่อนที่มีความคิดการกระทำที่ดีเมื่อโตขึ้นเขาก็จะทำแบบอย่างที่ดีนี้เข้าไปทำความเจริญให้แก่พรรคการเมืองต่อไป



4. สื่อมวลชน เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร สื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีหน้าที่ เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น บริการการศึกษา ทำหน้าที่ทางด้านบันเทิง และโดยเฉพาะหน้าที่เสนอข่าวและเสนอความเห็น มีผลต่อทัศนคติความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล เพราะข่าวที่เสนอทุกวัน ส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุการณ์ทางการเมือง ที่สื่อมวลชนได้ถ่ายทอดจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน และในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ถือเป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่สาธารณะ และพลังทางการเมืองรูปแบบใหม่ การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและกว้างไกล ทำให้ความเห็นสาธารณะและพลังทางการเมืองมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ การเชื่อมต่อกันด้วยระบบการสื่อสารข้อความ ภาพและเสียงผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้พื้นที่สาธารณะแบบเดิมได้เปิดกว้างและมีความเป็นเสรีมากขึ้น

สรุป

"การปลูกเร้าให้ตื่นตัวทางการเมือง" จึงเป็นเรื่องของการปลูกจิตสำนึกผู้คนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติจุดยืนให้รู้จักมองสภาพความเป็นจริงทางสังคมรอบตัวและเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตน หรือก็คือเปลี่ยนความเข้าใจตัวเองให้กลายเป็นผู้กระทำการทางการเมืองที่สามารถเข้าร่วมมีบทบาททำให้การเมืองเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีเช่นนั้นหากประชาชนยังมีความคิดค่านิยม ที่ชอบฝากความหวังไว้กับคนมีอำนาจ ก็ย่อม ไม่สามารถทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาชนอย่างแท้จริงได้ จึงต้องช่วยกันรณรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจต่อการจัดตั้งองค์กรเพื่อเรียกร้องผลักดันการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปทางการเมือง รวมทั้งการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการปฏิรูปทางสังคม เช่น การปฏิรูปการศึกษา สื่อสารมวลชน การเลี้ยงดูลูกและการสร้างค่านิยมให้คนนับถือสิทธิเสรีภาพ โดยผ่าน การจัดประชุมเวทีต่างๆ และการแลกเปลี่ยนผ่านรายการ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขนานใหญ่ ที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้น



ดังนั้น การปลุกเร้าและการตื่นตัวทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งจึงต้องผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะ ผู้นำทางการเมือง จำเป็นต้องผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น อันจะส่งผลต่อการเกิด วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่สร้าง “ความตื่นตัวทางการเมือง” ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ใน “การปกครองตนเอง” ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ยึดติดอยู่กับ “ผู้นำ” หรือบุคคลใดเพื่อติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ประชาชนโดยรวม อีกทั้งยังเข้าถึงแก่นแท้หรือต้นตอของปัญหาในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ หรือปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนก็ตาม ปัญหาทั้งหมดเหล่านี้จะหมดไปได้หากประชาชนเกิดการตื่นตัวและเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balances) การทำงานของภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- เกษียร เตชะพีระ. (2558). รัฐธรรมนูญไทย มองไปข้างหน้า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล และโรเบิร์ต บี อัลบริทตัน. (2543). ความต่อเนื่องของประชาธิปไตยในประเทศไทย: การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2543. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดิพันธ์. (2526). ขวสารทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ระพีพร คณะพล และคณะ. (2560). นวัตกรรมการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางการบริหารงานท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีศาสตร์ลุ่มแม่น้ำโขงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารท้องถิ่น, 10(3), 52-76.
- ลิขิต อีรวะดิน. (2549, 16 กุมภาพันธ์). การพัฒนาอัตรากำลังทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตย. ผู้จัดการรายวัน, น.13.
- _____. (2558). ทิศทางการปฏิรูปการเมืองไทย: ทางออกหรือทางตัน. กรุงเทพฯ: ประชาไท.



วัฒนา เสงี่ยมพะรา. (2555). *ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ช่วงปี 2549-2554*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

Dawson, R. & Prewitt K. (1969). *Political Socialization*. Boston: Little Brown.

Huntington S. (1971). The Change to Change: Modernization Development and Politics. *Comparative Politics*, 3(3), 283-322.